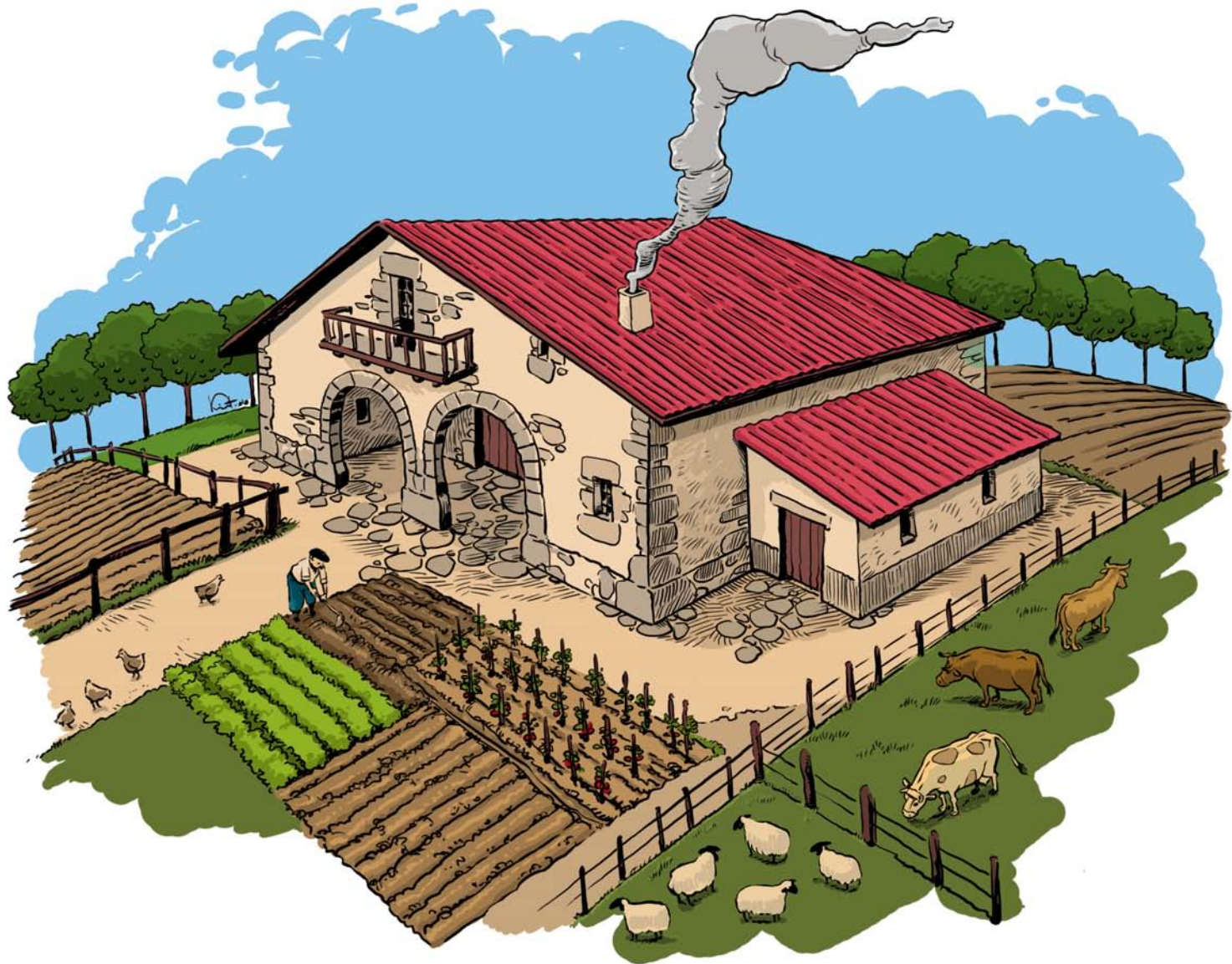

Baserria,

DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAKO
IRAKASLEGOARENTZAT GIDA

Natur Eskola Bizia

Aurkibidea

1. Aurkezpena	3
2. Hartzaileak	3
3. Metodologia	3
4. Programaren deskribapena	5
4.1. "Ataria"	5
4.2. Eskolan egiteko ekintzak	5
4.3. Baserrietako ekintzak	6
5. Sekuentziazioa eta tenporalizazioa	7
6. Oinarrizko kompetentziak, helburuak eta edukiak	7
6.1. Arloa	7
6.2. Gaia	7
6.3. Proposamenaren testuingurua	7
6.4. Jardueren identifikazioa	8
6.5. Landutako gaitasunak	8
6.6. Helburu didaktikoak	10
6.7. Edukiak baserriaz baserri	11
6.8. Edukiak arloka	13
7. Ebaluazioa	15

1. Aurkezpena

“Baserria, natur eskola bizia” ingurumen heziketako eta heziketa integrala, orekatua, parte hartzailea bultzatzen duen proiektu bat da, ekiteko zuzenduta dagoen heziketako proiektua alegia, diziplinartekoa, aurreiritziak zalantzak jarri nahi duen proiektua, pentsatzera bultzatu nahi duena, eta Hezkuntzako Lege Organiko berrian txertatuta dagoena.

Baliabide museistiko eta interpretatzaile aurreratuak eskaintzen ditu, ondo hornitutako tailerrak eta kalitatezko materialak. Ekintzak baserrietan edota hauetatik gertu garatzen dira eta baserritarrek diseinatuta eta dinamizatuta dira.

Material hau ere eskaintzen du irakasleei curriculumean ekintzak txertatzen laguntzeko eta baserrien bisitak osatzeko eskolan egiteko hainbat ariketa.

Gipuzkoako Diputazioak eta Goierri Garaiko udalek finantzatzen dute Goimen eta Lenbur Fundazioaren bidez.

2. Hartzaileak

Material hau Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako irakasleei dago zuzenduta. Baina adin honetatik gorako taleekin ere ebarabili daiteke.

3. Metodologia: HLO legearen aplikazioa

HEZKUNTZARAKO LEGE ORGANIKOA, 2006/2, MAIATZAREN 3A.

Hezkuntzarako Lege Organikoak Europar Batasunetik zetozen eskakizun eta aholkuak betetzeko helburuarekin moldatu zuen estatuko hezkuntza sistema, baina ez zen arrazoi honegatik soilik izan, gizartean gero eta nabariagoa egiten ari den beste behar bati ere erantzunez baizik: etorkizunerako herritarrak berdintasunean eta baloreetan hezi eta bizitzaren aurrean trebeki erantzuteko prestatu.

Anbizio handiko helburu hau betetzeko, ‘gaitasuna’ kontzeptua hartu zen hitz-gako moduan. Hasera batean hezkuntza eta lan mundua lotzeko erabili zen, baina beste arlo guztietara zabaldu da. Horrela defini daiteke:

- HLO-ren esanetan: “Gaitasuna eskakizunei erantzuteko eta eginkizunak era egokian egiteko ahalmena izatean datza. Ekintza eraginkor bat betetzeko behar diren trebetasun praktikoa, jakintza, motibazioa, balore etikoak, jarrerak, emozioak eta beste herritar portaeren arteko konbinazioa da.”

- EB-ren esanetan: "Treibetasun, jakintza, ahalmen eta jarreraren konbinazioa, ikasteko nahia eta nola ikasi behar den ezagutzea. Oinarrizko gaitasunak jakintza, treibetasun eta jarrerez osatutako gai multifuntzional eta hedagarri bat dira, edozein gizabanakok garapen pertsonalerako, talde baten integraziorako edota lan mundurako beharrezkoa izango duena. Derrigorrezko hezkuntza amaitzerako barneratuak egon beharko lukete, eta ondorengo ikasketetarako oinarritzat hartu beharko liriateke, bizitzan zeharreko ikasketa jarrai moduan."

Curriculumerako zortzi oinarrizko gaitasun proposatu ziren, baina hezkuntza era berri honetan hiru oinarrizko printzipio mantentzen dira beti: 'adierazpena eta komunikazioa', 'harremana eta elkarrekintza' eta 'garapen pertsonala'.

- Hizkuntza eta Komunikaziorako gaitasuna
- Matematikarako gaitasuna
- Zientzia, Teknologia eta osasun kulturarako gaitasuna
- Informazioa tratatzeko eta teknologia digitala erabiltzeko gaitasuna
- Gizarterako eta herritartasunerako gaitasuna
- Giza eta arte kulturarako gaitasuna
- Ikasten ikasteko gaitasuna
- Norberaren autonomiarako eta ekimenerako gaitasuna

BASERRIA, NATUR ESKOLA BIZIA.

Hemen proposatzen den jarduera multzoa, hau da, hainbat baserrietarako bisita eta bertan egiten diren lanak zuzenean ezagutzea, eta beraietan aktiboki parte hartzea oinarrizko hezkuntza sisteman barneratzen diren edukiekin erlazionatua dago. Hau dela eta, txosten honetan eskolan lantzen diren arlo ezberdinen edukien eta HLO-ak definitzen dituen Oinarrizko Gaitasunen arteko lotura nagusiak aipatu nahi izan dira.

Batetik, "Baserrria, natur eskola bizia" proiektuak gertuen ukitzen dituen Arloa azpimarratu da, nahiz zeharka arlo guztiak ukitzen dituen; eta bestetik, aurreikusten den jarduera bakoitzak zein gaitasun lantzen duen.

Zerrendatzen diren helburu didaktikoei dagokienez, zuzenean proiektu honi dagozkionak dira, parte-hartzaileen hezkuntza maila eta beharrei egokituta daude, curriculumean aipatzen diren gaiei aplikatuak. Honela, eduki, kontzeptu, jarrera, balore eta treibetasun berriak eskaintzeaz gain, eskoletako gai eta arloekin bateragarri eta osagarri ere badira.

Baserritarrek ekintzak diseinatzeko ingurumen hezitzaileen laguntza izan dutenez, irakasleak erraz identifikatuko ditu Ingurumen Heziketako eta Heziketa Jasangarriko ezaugarriak, hala nola:

- Nekazal guneekin harreman zuzena
- Garapen jasangarriaren aldeko mezuak
- Joko eta tailerren erabilera
- Diziplinarteko ekintzak
- Ikerketa

- Pentsaera konplexuaren aldeko apustua
- Aurrepentsatutako eskemen birplanteamenduak
- Baserri munduan dauden elementuen eta prozesuen interpretazioa

Orokorrean baserriak eta beraien inguruak ezagutu eta tailerrak egiten jarduten dute ikasleak, tartean bideoak ikusi, museoak bisitatu eta jokoak egiten dutelarik.

4. Programaren deskribapena

Programak 8 bisitaldi eta bisitaldi bakoitzaren aurretik eta atzetik egiteko ariketak eskaintzen ditu. Honetaz aparte "ataria" deituriko baserriari buruzko informazio txosten orokor bat ere eskaintzen da.

4.1. ATARIA

"Ataria" baserriari buruzko informazio orokorra eskaintzen duen txostena ez da ikasleei banan bana emateko txostena, baizik eta bi erataria erabiltzeko pentsatuz egindakoa:

- Bisitaldia egin aurretik edo ondoren irakasleak interesatzen zaizkion atalak irakur diezaieke ikasleei eta atal horietan ikasleei zuzendutako galderei erantzuten jardun.
- Ikasleak taldetan banatu eta talde bakoitzari txostenaren atal bat banatu. Ikasleek emandako informazioa irakurri eta ondoren planteatzen diren galderei erantzunez edo ariketak eginez jardun. Gero gelako kide guztiak elkartu eta talde bakoitzak, dagokion baserriaren alderdia beste azaltzea eskatuko zaie.

Atal hau baserriaren mundura hurbiltzeko erabil daiteke eta ekintza osagarri moduan ere lgartubeiti baserria eta museoa bisitatu daitezke.

4.2. ESKOLAN EGITEKO EKINTZAK

Ariketa hauek fitxen formatua daukate (pdf), irakasleak ikasle bakoitzarentzat bat inprimatu ahal izateko.

Bisita egin aurretik proposatzen diren ariketak ikasleak motibatuzko pentsatuz diseinatu dira eta bisita egin ondorengoak berriz, egindakoa gogoratzeko eta menperatzeko eta ondorioak ateratzeko planteatzen dira.

Bisitaldia egiteko ez da beharrezkoa ariketa hauek egitea, baina esperientziak erakusten digu programa osoa egiten dituzten ikasleek askoz gehiago ikasi eta disfrutatu egiten dutela, beraien jarreran ere eragin positiboa izanik.

Ariketak oso denbora gutxian egiteko pentsatuta daude, eta gainera beste ekintzak planteatu nahi badira, eskola batzuk ohizkoak dituzten bezalakoak (aldizkaria, idazlanak, eta abar) hauek lan horietan laguntza izango dira.

Web orrian ikasleen fitxekin batera irakasleari laguntzeko fitxen erantzunak daude.

4.3. BASERRIETAKO EKINTZAK

Baserri desberdinek eskaintzen dituzten ekintzak hurrengoak dira:

- Erlezaintza ekologikoa

Aikur baserrian (Zumarragan) baserriaren inguruko ibilaldi bat eginez erlauntzen eboluzioa ikus daiteke, erlearen interpretazio zentroan erlagintzaren historia, erlearen biologia eta ekologia, eztiak eta beste produktuen ekoizpena, eta erlazioatutako hainbat gai lantzen dira, eta gainera erlauntza bat bizirik ikus daiteke, non erleen kasta desberdinak, arrautzak, beldarrak, dantzak, polena, eztiak eta propolioak, ... ikusteko aukera ere dagoen. Gero ikasle bakoitzak kandela bat egiten du eta eztiak dastatu beste ariketekin batera.

Etxera ikasle bakoitzak bere ezti potea eta egindako kandela eramaten du.

- Abarkagintza

Astiazaran baserrian (Gabiria) edo herrian bertan, Santxo Abarka pertsonaia ezagutu, garai batean larrua nola lantzen zen ikasi eta ikasleek abarkak egingo dituzte, erabiltzen diren hainbat tresna ezagutuz. Ikasleek egindako abarkak eskolara eramaten dituzte oroimen gisa eta bakoitzak bere eskuturrekoa jarrita eramaten du.

- Artzaintza eta gaztagintza

Gazta egitera joateko bi baserri daude aukeran: Bastarrika (Gabirian) eta Erraizabal (Legazpin). Bitan ardiak ikusi daitezke eta Idiazabal gazta egin. Bastarrikan, baserriaren funtzioa zein den ikus daiteke horretarako multimedia (entzun-ikustekoa) bat dutelarik eta Erraizabalen berriz Artzaintzaren sorrera eta eboluzioa Euskal Herrian azaltzen duen bideoa eta artzaintzaren museoa dauzkate baliabide gisa. Gero eta bitan, egindako gazta prentsan utzi eta handik bi-hiru hilabetera eskolara iritsiko zaie.

- Ogi-gintza

Haritzizabal baserrian (Ezkio-Itsason) garia eta beste labore edo zerealen ezaugarriak ezagututa, ogi integrala eta gaileta ekologikoak egiteko aukera dago. Ikasleek mantala jarrita oreka landu eta labean erretzeko sartuko dute beraiek asmatutako forma bitxiak dituzten ogiak eta bitartean baserriko ganbaran dagoen sorpresa izango dute zain. Egun horretatik aurrera gosari osasuntsuak egingo dituzte eta egun berean ogitarteko berezia beraiek egindako ogiarekin eta gailetekin.

- Frutagintza eta marmelada

Haritzizabalen ere aukera dago fruitagintza ekologikoaren ezaugarriak ezagutzeko, inguruko fruta arbolak ikusiz. Bitartean landu egiten da eguzki energiaren aprobetxamendua, bertan dauden eguzki plaketan. Eta sukaldean berriz, bildutako frutarekin marmelada egiten da ikasle bakoitzak pote bana eramango duelarik gosari osasuntsua egin dezan etxera bueltatzen denean.

- Barazkiak eta lore zaintza

Urruti baserrian (Zumarragan) bertako negutegian garaian garaiko lore eta barazkiak hazteko teknikak eta ezaugarrien berri izango dute. Landareak ugaltzeko dituzten modu desberdinak ikusi, behar dituzten zaintzak eta berezitasunak ezagutu eta baita negutegian egiten diren lanak ere. Landare desberdinak lurrian landatzeko praktika egingo dute eta bakoitzak etxera eramango ditu loreontzitan jarritako landare eder batzuk.

- Elikagai osasuntsuak azokan

D'elikatuz zentroan azokaren eboluzioa ezagutuko dute ikasleek multimedia baten bidez eta gero bi taldeetan banatuta alde batetik elikadura osasuntsua landuko dute zentroan bertan jolastuz eta bestetik azokara joango dira erosketak egitera. Bukaeran erositako produktu batzuk dastatu egingo dituzte besteak eskolara eramanez.

5. Sekuentziazioa eta temporalizazioa

Baserrietako ekintzak 3, 4 eta 6 ordukoak badira ere baserritarrek eskolen beharretara egokitzen saiatzen dira. Hala ere baserritarrek modu lasaian ibiltzeko web orriari aholatzen dituzte ekintza bakoitzaren iraupenera egokitzea aproposena da, urteetako esperientzia baitute honetan.

Badira eskola batzuk, ikasle orok "Baserrria, natur eskola bizia" programa osoa betetzea helburu dutenak. Ekintzak egokitu egiten dira edozein mailarekin egin ahal izateko, baina edukiengatik eta tailerrak egiteko behar den trebeziari begiraturaz, proposamen ireki bat eskaintzen dugu. Ibilaldia Lehen Hezkuntza eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan osatzeko dago egina:

Ogigintza (LH1-LH6)
Barazkiak eta lorezaintza (LH1-LH6)
Artzaintza eta gaztagintza (LH2-DBH2)
Erlezaintza ekologikoa (LH3-DBH3)
Abarkagintza (LH3-DBH3)
Elikagai osasuntsuak azokan (LH4-DBH4)
Frutagintza eta marmelada (LH4-DBH4)

Eskolarako prestatutako materialak denbora gutxian bete daitezke, ordu bete bisitaldiaren aurretik eta beste ordu bete atzetik kalkulatzeko da.

6. Oinarrizko kompetentziak, helburuak eta edukiak

6.1. ARLOA

Gizarte-zientzia, geografia eta historia; Naturaren zientziak

6.2. GAIA

: Baserrria, natur eskola bizia.

6.3. PROPOSAMENAREN TESTUINGURUA

Baserriak oso garrantzitsuak izan dira gure kultura, bizi kalitatea eta ingurumena kontuan hartzen badugu, eta gaur, baserriarrak eta bertan egiten diren lanak gutxitu diren arren, garrantzi handia izaten jarraitzen dute eta seguru aski garrantzi hau gehitzen joango da etorkizunean.

Hau horrela izanda, proiektu honen bidez baserri bakar batzuk bisitatuko ditugu, eta bertan, baserriarren eskutik ezagutuko ditugu egiten dituzten lanak, besteak beste: abarkak egin, erlauntzak zaindu eta produktuak prestatu, barazkiak eta frutak ekoiztu, ogia eta galletak prestatu, gazta egiten ikasi eta janari osasuntsuak eta bertakoak erosi azokara joanez.

Bisita hauek egin aurretik, gure eskolan gai bakoitza landuko dugu, bertaratzen garenean eduki batzuk izateko. Bertan hainbat jarduera egingo ditugu, eskulanak, jakiak... Azkenik jasotako edukien ebaluaketa eta hausnarketa bat proposatzen da, gaur egungo gizartean baserrien paperaren inguruan.

6.4. JARDUEREN IDENTIFIKAZIOA

Erraizabal baserria	Artzaintza-gaztagintza	Legazpi.....	A
Baztarrika baserria	Artzaintza-gaztagintza	Gabiria.....	B
Haritzizabal baserria	Frutagintza	Ezkio-Itsaso	C
Urruti baserria	Lorzaintza.....	Zumarraga.....	D
Aikur Erlategia	Erlezaintza	Urretxu	E
Haritzizabal baserria	Ogigintza.....	Ezkio-Itsaso	F
Astiazaran baserria	Abarkagintza.....	Gabiria.....	G
Azoka eta D'elikatuz zentroa.....	Elikadura eta azokak.....	Ordizia.....	H

6.5. LANDUTAKO GAITASUNAK

1- Hizkuntza-komunikaziorako gaitasuna

Gaitasun honen funtsa hizkuntzaren erabilera da, bai ahozkoa zein idatzizkoa, bai errealitatea adierazi, interpretatu eta hura ulertzeko egindakoa, bai jakintza eraikitze eta komunikatzeko egindakoa, bai eta pentsamoldea, emozioak eta jarrerak antolatu eta norberak erregulatzeko egindakoa.

Mezuak ulertzea eta komunikatzen jakitea jakintza praktikoak dira, baina hizkuntzari eta haren erabilera araei buruzko ezagutza erreflexiboa behar dute haiek oinarrian, eta horrek berriaz eskatzen du hizkuntza behaketarako eta azterketarako objektutzat balioesten eta erabiltzen jakitea.

DBH 1., 2., 3. eta 4. maila	A, B, C, D, E, F, G, H.
-----------------------------	-------------------------

2- Matematikarako gaitasuna

Gaitasun hau zenbakiak, horien oinarriko eragiketak, matematika-sinboloak eta matematikako adierazpen eta arazoitxe moduak erabiltzeko eta lotzeko trebetasuna da, bai informazioa sortzeko eta interpretatzeko, bai errealitateko alderdi kuantitatibo eta espazialei buruzko jakintza handitzeko, bai eguneroko bizitzako eta laneko arazoak konpontzeko.

Oinarrizko matematika- elementuak ezagutzea eta horiek eguneroko bizitzako egoera erreal edo simulatuetan erabiltzea dakar, bai eta arrazoitze-prozesuak abiaraztea ere, arazoak konpontzeko edo informazioa lortzeko.

DBH 1., 2., 3. eta 4. maila	A, B, C, D, E, F, G, H.
-----------------------------	-------------------------

3- Zientzia-, teknologia- eta osasun- kulturarako gaitasuna

Gaitasun honek aukera ematen du gertakariak ulertzeko, gertakarien ondorioen aurreikuspenak egiteko, eta norberaren eta gainerako pertsonen eta izaki bizidunen baldintzak hobetzeko eta kontserbatzeko jarduerak egiteko.

Bizitzaren eta giza jardueren euskarri den espazio fisikoa behar bezala hautematea, bai eskala handitan, bai gertuko ingurunean.

Zer-nolako eragina duen ingurunean pertsonen presentziak, asentamenduak eta jarduerak, pertsonek zer aldaketa egiten dituzten ingurunean, eta aldaketa horien ondorioz zer paisaia sortzen diren.

DBH 1., 2., 3. eta 4. maila	A, B, C, D, E, F, G, H.
-----------------------------	-------------------------

4- Informazioa tratatzeko eta teknologia digitala erabiltzeko gaitasuna

Informazioa bilatzean, lortzean, prozesatzean, komunikatzean eta informazio hori jakitate bilakatzean datza gaitasun hau.

Informazioa eskuratzekoa, hura tratatu eta informazio-euskarrietara transmititzekoa, eta informazioaren eta komunikazioaren teknologiak informatzeko, ikasteko eta komunikatzeko erabiltzekoa.

Oinarrizko hizkuntza espezifikoak menderatu behar dira eta hizkuntza horiek deskodifikatzeko eta transferitzeko jarraibideen berri izan.

DBH 1., 2., 3. eta 4. maila	A, B, C, E, F, H.
-----------------------------	-------------------

5- Gizarterako eta herritartasunerako gaitasuna

Gaitasun honek zer gizarte-errealitate bizi duen ulertzeko, lankidetzaz jarduerak egiteko, bizikidetzaz lantzeko, eta herritartasun demokratikoa gizarte plural batean erabiltzeko aukera emango dio ikasleari, eta halaber, gizartea hobetzen laguntzeko konpromisoa hartzeko aukera emango dio.

Munduan zeharreko kulturek gizateriaren bilakaerari eta aurrerabideari egin dioten ekarpena balioetsi behar du ikasleak, eta gizarteko partaide dela sentitu behar du.

Ulertu behar du jarrera pertsonal guztiak ez direla etikoak, baldin eta jarrera horiek ez badituzte printzipio eta balio unibertsalak ere barnean hartzen.

DBH 1., 2., 3. eta 4. maila

A, B, C, D, E, F, G, H.

7- Ikasten ikasteko gaitasuna

Norberaren gaitasunen (intelektualak, emozionalak eta fisikoak) kontzientzia hartzean eta gaitasun horiek garatzeko prozesuaz eta estrategiez jabetzean datza gaitasunak.

Norbera gauzak egiteko gai dela sentitzea, eta horrek bultzatu egiten ditu motibazioa, nork bere buruan duen konfiantza eta ikasteko grina.

DBH 1., 2., 3. eta 4. maila

A, B, C, D, E, F, G, H.

8- Norberaren autonomiarako eta ekimenerako gaitasuna

Gaitasun honek ardura; irmotasuna; nork bere burua ezagutzea eta auto-estimua izatea; sormena; autokritika; kontrol emozionala; hautatzeko, arriskuak kalkulatzeko eta arazoei aurre egiteko ahalmena izatea; eta berehala asebetetzeko premia atzeratzeko, akatsetatik ikasteko eta arriskuak hartzeko ahalmena izatea eskatzen du.

Aurretiazko planteamenduak berregin eta ideia berriak sortu behar dira, eta, finean, konponbideak aurkitu eta aplikatu.

DBH 1., 2., 3. eta 4. maila

A, B, C, D, E, F, G, H.

6.6. HELBURU DIDAKTIKOAK

- Baserrira, baserritarrengana eta bertako jardueretara gerturatu, ezagutzuz balora ahal izateko.
- Eskulangintzaren balioaz ohartu:
 - gaztagintza, erlezaintza, artisautza, lorezaintza ogigintza, frutagintza, ...
- Ohitura eta usadioei errespetua sortarazi.
- Elikadura osasuntsu eta iraunkor batera zuzendu, garaian garaiko, bertako eta lurra zainduz sortutako produktuak erosteko kontzientzia sortu.
- Natur baliabideez aprobetxatu daitekeela ikusi, inguruarekiko errespetuz jokatzuz.
- Euskal kulturarekin lotura estua duten ezaugarriak ezagutu.
- Paisaiaren ezaugarriak eta bilakaera ezagutu.
- Euskal Herriko historiaren atal garrantzitsuak ezagutu.
- Beste energia batzuen hautua gerturatu (eguzki energia).
- Baserriaren eta baserritarren lanaren eboluzioaz ohartarazi, ez da iraganeko bizi modu bat baizik etorkizunerako mantendu nahi den bizi modu bat.
- Gertu daukaguna preziatzen ikasi.

6.7. EDUKIAK JARDUERAKA

Ondorengo taula zerrendan baserri bakoitzera bisita egitean landuko genituzkeen edukiak agertzen dira. Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako lau mailatarako zuzenduta egoteaz gain, beste bisitariei ere egokituta dago.

<p>(A-B) ARTZAINZA eta GAZTAGINTZA</p> <p>Erraizabal (Legazpi) Baztarrika (Gabiria)</p>	<p>DBH 1., 2., 3. eta 4. maila</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gizakia eta bere jarduerak eta inguru naturalaren arteko erlazioak. Paisaiaren aldaketa eta eboluzioa ulertu. Lehenengo sektorea. Kultura, natur inguruan eta gizartean artzaintzaren garrantziaz jabetu, bere bizimodua ezagutu. Ardi, esne eta gaztaren erlazioak ezagutu. Energia iturri berriztagarriak. Energia fotovoltaikoaren ezaugarriak, funtzionamendua eta aukerak jaso. Eguneroko matematika: neurriak, zenbakiak, eragiketak... Oinarrizko kimika erreakzioak (hartzidura, bitamina neurketak...) Kontzeptuak: ardi latxa, ardi merinoa, jatorrizko deitura, hartzidura...
<p>(C) FRUTAGINTZA ETA MARMELADA</p> <p>Haritzizabal (Ezkio-Itsaso)</p>	<p>DBH 1., 2., 3. eta 4. maila</p>	<ul style="list-style-type: none"> Frutarbola espezieak, fruituak eta erlazonatutako beste landareak eta ezaugarriak ezagutu. Zainketaren historian sakondu. Arbola: lur eta kosmos-aren arteko antena bizia: badakigu zergatik erortzen den sagarra, baina nola igo den gora? Inguru naturala, animalia eta landareen arteko harremanak: polinizazio prozesuak; fotosintesia; elikadura katea... ulertu. Eta prozesu hauen garrantzia antzeman. Energia iturri ezberdinak. Energia fotovoltaikoaren eta termikoaren inguruko ideiak jaso. Marmelada egiten ikasi. Kontzeptuak: zuntza, E-B-C bitaminak, antioxidatzaileak, azido folikoa, karbohidratoak, lorea-eguzkia eguzkia-fruitua.
<p>(D) BARAZKIAK ETA LOREZAINZA</p> <p>Urruti (Zumarraga)</p>	<p>DBH 1., 2., 3. eta 4. maila</p>	<ul style="list-style-type: none"> Lehenengo sektorea. Kultura, natur inguruan eta gizartean nekazaritzak duen garrantzia ezagutu. Sorreraz, historiaz eta paisaiaren eboluzioaz jakin. Urtaroek landare eta barazki duten garrantziaz ohartu. Landare espezie ezberdinak ikasi, bakoitzaren ezaugarriak. Loreen egitura aztertu. Lurzoruaren oinarrizko ezaugarri eta osagaiak. Lurzoruaren garrantzia. Lurra prestatu, landatu eta landareen zaintzaz ikasi. Kontzeptuak: harea, limoa, buztina, karbonatoak...

<p>(E)</p> <p>ERLEZAINZA EKOLOGIKOA</p> <p>Aikur (Urretxu)</p>	<p>DBH 1., 2., 3. eta 4. maila</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eztiaz ezagutu: prozesua, historia, lotutako sinesmenak, ezaugarri sendagarriak... • Elikagaiak sendagarri izan daitezkeela ohartu, eta osasunerako natur baliabideez ohartu. • Animalia eta beste natur elementuen arteko erlazioak, loturak eta beharrak identifikatu. Polinizazioa eta biodibertsitatea erlazionatu eta garrantzia arrazoitu. • Matematika: gelatxoen bolumena, erleen bidai kopuruak... • Kontzeptuak: propolia, argizaria, erregina, intsektua, erlauntza, polinizazioa, erlamandoa, eztena, abaraska...
<p>(F)</p> <p>OGIGINTZA</p> <p>Hariztizabal (Ezkio-Itsaso)</p>	<p>DBH 1., 2., 3. eta 4. maila</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lehenengo sektorea. Kultura, natur inguruan eta gizartean nekazaritzak duen garrantzia ezagutu. Sorreraz, historiak eta paisaiaren eboluzioaz jakin. Zerealen inguruan sakondu. • Ogigintzaren historia eta oinarrizko elikagaien garrantzia. • Kimikako egunerokotzat hartu. Hartzidura prozesuak. • Lurzoruan, inguruan, uretan kutsadura saihesteko arrazoiak ulertu. Nekazaritza ekologikora gerturatu. • Kontzeptuak: Kontzeptuak: hartzidura, legamia, galbahea, artoa, arroza, oloa, garia...
<p>(G)</p> <p>ABARKAGINTZA</p> <p>Astiazaran (Gabiria)</p>	<p>DBH 1., 2., 3. eta 4. maila</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Artisautza motak eta balorea ezagutu. Larrugintzaren oinarrizko pausuak ezagutu. Tresneria, materialak eta teknikak. • Santxo Abarkaren historiara gerturatu. • Oinetako ezberdinen bilakaera eta historia jaso. • Ohiko ditugun oinetako jatorria ikertu eta ekoizpen mota batzuk ingurumenean duten eraginez ohartu. • Kontzeptuak: ingurumena, garraio gastuak, kontsumoa, oin-bularra, taxutu, ondu, legamia, koipetu, hiltegia, hantura...
<p>(H)</p> <p>ELIKAGAI OSASUNTSUAK AZOKA</p> <p>(Ordizia)</p>	<p>DBH 1., 2., 3. eta 4. maila</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Azoka baten funtzioaz ohartu, baserritarrak eta produktuak ezagutu eta garaian garaikoaren garrantziaz jabetu. • Kalitatezko produktuak bereizten ikasi: bertakoak, ekologikoak, garaikoak... ezberdintzen ikasi. • Elikadura osasuntsu batean garrantzitsuak diren adierazleak bereizi, eta kaltegarriak diren jokabideak identifikatu. • Kontzeptuak: garaian garaikoa, bertako produktuak, jatorri izendapenak, prezioa Vs balorea, ekoizpen industrialak, ekoizpen ekologikoa, elikadura piramidea...

6.8. EDUKIAK ARLOKA

“Baserriak, natur eskola bizia” proiektuak Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako lau maila ezberdinetan lantzen dituen ikasketa arloak ‘Gizarte zientziak, geografia eta historia’ eta ‘Naturaren zientziak’ dira. Ondorengo tauletan bi arlo hauekin loturiko gaiak identifikatu ditugu.

Hala ere, beste arloak ere lantzen dira proiektu honetan, zeharka bada ere, eta garrantzitsuenak azpimarratu dira.

Gizarte zientziak, geografia eta historia
<ul style="list-style-type: none"> • Ingurunearen eta giza ekintzaren arteko harremanak atzematea. Gure inguruko paisaia, ezaugarriak eta gaurdainoko eraldaketa. Gizakien eta inguruaren arteko harremanak. • Ingurumenak, biodibertsitateak eta baliabide naturalek ematen dituzten aberastasun eta aukerez ohartzea. • Merkatu-ekonomiari buruzko kontzeptu eta produktuen balioei buruz hausnartzea eta ulertzea. • Baserriaren inguruko jarduera tradizioletara gerturatzea eta baloratzea, artzaintza, erlezaintza, larrugintza, nekazaritzaren ezaugarri nagusiak ezagutzuz; landa paisaiaren eboluzioaz jakitea. • Ustiapenak dakartzan ingurumen arriskuak eta baliabide eskasiak atzematea; energia fotovoltaiakoa eta ekoizpen ekologikoa ezagutu eta aintzat hartzea.

Naturaren zientziak
<p>Lan esperimentalak zorrozki betetzea eta erabiltzen den mintzaira ulertzea; zientziaren onurak ezagutzea; gizakiaren bizirako natura beharrezkoa dela barneratzea.</p> <p>Oinarrizko kimika nozioak egunerokoan daudela onartzea: esnearen gantza-ura-proteinak bereizi; hartxidura prozesua; bitaminak neurketa.</p> <p>Energia alternatibo eta konbentzionalen arteko diferentziak ezagutzea.</p> <p>Urtaroek duten eragina ulertzea (erein, hazi, loratze, fruitu, jasotze garaiak bereiztea).</p> <p>Bizidunen biologia eta ekologia ezberdinak bereiztea: ardiak, erleak, fruta arbolak, loreak, gizakia... Eta euren ezaugarri, funtzio eta prozesu nagusiak ulertzea: fotosintesia, polinizazioa, elikadura, talde-lana... Aniztasuna mantentzearen garrantzia barneratzea.</p> <p>Gizakiaren aldetiko natur paisaiaren aldaketaz ohartzea; baliabideen kudeaketa egokia barneratzea; ingurumenaren zaintzan kontzientziatzea.</p>

Hizkuntzak
Ahozko komunikazioa: entzutea, hitz egitea eta elkarrizketan aritzea; baserritarrei egin beharreko elkarrizketak diseinatzea.
Komunikazio idatzia: informazioa ulertzea eta interpretatzea; oinarritzko hizkuntza eta diskurtso elementuak erabiltzea; informazio iturriak aipatzea.
Hizkuntzaren dimentsio soziala lantzea: euskara euskal identitate-seinaletzat aintzat hartzea.

Matematika
Proposatutako problemak ebaztea.
Neurri eta bolumenekin normalki aritzea.
Estatistika ariketak burutzea.

Heziketa fisikoa eta osasuna
Osasun eta egoera fisiko on bat izateko elikadurak duen garrantziaz ohartzea.
Kalitatezko eta bereiziki ekologiko, garaian garaiko eta gertuko produktuak sustatzea.

Herritartasunerako eta giza eskubideetarako Hezkuntza
Bizikidetzaz, parte hartzea, aniztasuna, berdintasuna, demokrazia, garapen iraunkorra eta herritartasuna kontzeptuen esanahiak eguneroko bizitzan izatea.

Teknologia
Edozein tresneria edo teknologia erabilerarako jarrera aurkeztea: sukaldean, larrugintzan, lorategian, eskulanetan, gaztandegian, errotan...
Energia iturri berriztagarrien eboluzioa, oinarri eta funtzionamendua ezagutzeko.

Informatika
Informazio bilaketetarako zentzuzko erabilera egitea, segurtasuna mantentzea eta bildutako edukiak era kritikoan lantzea.

7. EBALUAKETA

Ebaluaketaren bidez ekintzaren eraginkortasuna ezagutzeko informazioa lortzen da. Hemen ebaluatu nahi diren puntuak:

Heziketa-ikasketa prozesuari dagokionez:

Edukiak: Kontzeptuak, konpetentziak eta jarrerak era orekatuan lantzen diren. Kontzeptuen arteko elkar erlazioak ezartzen ote diren, parte-hartzerik badagoen, prozedura berriak ezagutu eta aplikatzen ote diren,...

Helburuak: didaktikoak eta konzientziario eta partaidetzari dagozkienak ondo lortzen diren.

Metodologia: aktiboa, partaidetzaren bultzatzailea, ludikoa eta zientifikoa izan den. Disziplinartekoa den. Adin eta garapen psiko-ebolutoari egokitzen den. Diskurtsoetan batik bat, interpretazio teknikak erabiltzen diren, ...

Baliabideak: ugariak diren eta premia indibidualetara egokitzen diren. Ematen den diskurtsoekin bat egiten duten, eta ondo kudeatzen diren.

Baserritar-hezitzaileen lanari dagokionez:

Harremana pertsonalizatua, maitasunezkoa eta konfiantzazkoa izan den. Hartzaileen interesetik eta alde aurreko ideietatik abiatu den ekintza. Erritmo indibidualak eta proposamen kolektiboak errespetatu diren. Aktibitateen planifikazioa egokia izan den.

Ikasleen eboluzioari dagokionez:

Ezagutzak barneratu dituen. Norbereko konfiantza, besteekiko irekitasuna eta kooperazioa garatu dituen. Ingurune natural eta sozialarekiko kontzientzia hartu duen. Partaidetza zuzena izan duen. Pentsamendu kritikoa eta aktibitate ikertzailea burutzeko jarrera azaldu duen. Ardura, osasuna eta garbitasun arauak erabili dituen. Ingurunearekiko balioak garatu dituen.

Ebaluaketa instrumentuak desberdinak izan daitezke: galdeketak, jokoak, muralen erakusketak, argazki lehiaketak, dossier edo informeak, antzezlanak,... eskolan egiteko ariketen artean, bisitaldiaren ondorengokoek balio dezakete aipatutako hainbat arlo ebaluatzeko. Baina horretaz aparte ere, eskertu egingo genuke prestatutako bi fitxa erabiltzea: bat irakasleentzako eta bestea ikasleentzako; biak material didaktikoen atalean daude. Ikasleen fitxa ez dute denek bete behar, talde bakoitzeko 5 bat ikasle betetzearekin nahiko izango genuke.